

DNEVNIK

Vid Lenard

29. november 2022 01:45

Nova tradicija

Razstava »Delo v nastajanju. Razmišljanja o skupnostih onkraj kapitalizma« je na ogled do 8. 12. 2022. (Foto: Foto Simao Bessa © Galerija Škuc)

»Veljalo bi še poskusiti,« pove v intervjuju Svetlana Slapšak o prekrasni ideji samoupravljanja, ki se ni realizirala, ker je partija hotela ohraniti oblast. Svet onkraj kapitalizma, sporoča razstava, se mora obrniti k izkušnjam socializma, združništva in ponovno poskusiti realizirati komunizem v kombinaciji z anarhizmom. Nova skupnost bo temeljila na kulturno-umetniških projektih. Na zboru občanov se bo odločalo o financiranju projektov, ki zagotavljajo srečo kar največjemu številu ljudi. Lokalne zadeve torej upravlja skupnost občanov, država pa preko univerzalnega temeljnega dohodka krije osnovne življenjske potrebe ter zagotavlja brezplačno

izobraževanje in zdravstvo. Šele s spremembo sistema bomo postopoma prišli do svobode in zadovoljstva, menijo feministke in borke za človekove pravice Vesna Bukovec, Tia Čiček, Ana Čigon in Andrea Knezović, ki so zasnovale razstavo in vzporedne dogodke.

Skozi štiri čudovito zasnovane prostore gledalca kritično pregledno opolnomočijo za različne vrste upora in odučijo kapitalizma. Že samo upravljanje galerije zastopa nov sistem, kjer umetnice honorarja niso dobile prvenstveno za izdelavo umetniških del, ampak za premišljevanje in raziskovanje. Glavni del razstave je tako v občutju, atmosferi in vmesnih prostorih med risbami, knjigami in videi. Občudujem pretočnost, prečiščenost in neposrednost, s katerimi nagovarjajo obiskovalca ves čas, od prvega prostora z velikimi računalniško generiranimi risbami demonstrantov s transparenti. To so ploskovite in z jasnimi konturami ustvarjene risbe, ki s skoraj simetrično in vezano kompozicijo spodbujajo k ideji upora proti vsem nepravilnostim v naši družbi, ki so navsezadnje posledice sistema. Risbe v drugem prostoru prikazujejo delavce, ki dvigujejo roke glede na temeljna vprašanja o zadovoljstvu na delovnem mestu. V tem prostoru se na kavču umirim in počivam. Ob prebiranju uporniških stripov razmišljam o svoji razredni poziciji in zbiram moči ter jasen fokus za tretji prostor. To je prostor učenja, kjer so trije odlični intervjuji z že omenjeno Svetlano Slapšak, Teo Jarc (Sindikat Mladi plus) in Jadranko Vesel iz Raziskovalnega inštituta za socialno ekonomijo. Tukaj se podučim o temeljnih zablodah kapitalističnega sistema in se seznanim s primeri dobre prakse za drugačne, socialistične odnose. Slogan se glasi: »Ne delo na sebi, dela za in z drugimi!« Za televizijo je stojalo z levičarskimi knjigami, od zgodovine in novih branj Marxa in Engelsa do sodobnih analiz sistema in bogate teorije, na podlagi katere je možna nova praksa onkraj kapitalizma. Vse v slovenščini in začuden sem nad obilico tovrstne in aktualne literature. Četrty prostor je opremljen z veliko mizo in svetilko, kjer lahko brezplačno delam, se družim in razpravljam. To je javni prostor in zatočišče miru, kjer nisi nikomur nič dolžan. Na steni so risbe s prelomnimi osebami in dogodki, ki so vodili v spremembe zakonov in sistema, ter intimne zgodbe aktivistov v kontekstu podjetij. Risbe navdihujejo in nudijo iztočnico za načrtovanje, odučevanje in mišljenje drugačne prihodnosti.

Galerija Škuc je tako spet valilnica idej in prostor sprememb, tako kot vsa osemdeseta in del devetdesetih let v prejšnjem stoletju, galerija, v kateri so bile prelomne razstave, kjer se je v petek in svetek trlo ljudi, pilo, kadilo in razpravljalo. Če bi takrat vsi ti kulturni delavci in umetniki vedeli, kakšen kapitalizem nas čaka, bi vložili napore v ohranitev socializma. Ta razstava je zgleden primer dobro premišljene postavitve in dosledno uresničene zamisli o sistemskih spremembah, ki vodijo gledalca od opisa problematike prek nujnega počitka za izobraževanje in opolnomočenje za politiko sprememb na levo. Veljalo bi poskusiti!